

FILOZOFIE

*Floarea
intelectului*

Daniel Mazilu
Raison et Mistique
dans le neoplatonisme
Editura Zeta Books, 2008

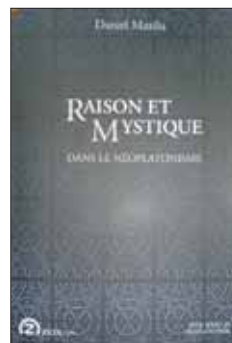
Aplicarea unui termen cum este cel de „mistică“ neoplatonismului cere să fii înarmat cu prudența istoricului filozofiei și cu curajul unui gânditor decis să parcurgă de la roade la rădăcini istoria unei idei cu efecte vizibile tardiv, dar născută în sînul neoplatonismului. Daniel Mazilu, tînăr profesor și specialist în filozofia antică, stăpînește vizibil ambele instrumente și le face vizibile în *Raison et Mistique dans le neoplatonisme*, carte dedicată nodurilor de continuitate dintre conceptul gîndirii raționale și pierderea sufletului în natura transcendentă în maniera entuziasmului (în forma consacrată de religia greacă), în maniera extazului (în forma dominantă în diversitatea religioasă a elenismului) și în conceptul restrîns, fixat într-un mecanism al ierarhiei lumii, de origine neoplatoniciană, denumit *stricto sensu* „mistică“.

Daniel Mazilu are, cred, în cartea sa o dublă intenție. Pe de o parte, ni se propune o exegeză a neoplatonismului ca analiză a pierderii sufletului în transcendent. Astfel, autorul vizitează concepte clasice ale exegezei neoplatonismului, de la conversa sufletului la articularea conștiinței de sine pe modelul conversiei, de la purificarea ritualică a sufletului pînă la primirea binelui și conceperea teribilei donații a inteligenței universale ce devine individul particular odată cu urcarea lui spre sferile ultime. Pe de altă parte, asistăm la o încercare, subsidiară, de înțelegere a unor termeni universali ai culturii noastre, precum rațiune și mistică, pentru a putea înțelege originea unei coincidențe a lor în neoplatonism. Ultima încercare este, fără îndoială, cu o miză extremă și are toate motivele pentru a trezi o admirație spontană, deoarece ea promite riguros gîndirea unui destin

al neoplatonismului dincolo de sine, în gîndirea medievală și în modernitate, ca și cum neoplatonismul și-ar desfășura istoriile conceptuale și tensiunile prestabilite dintre ele după ce s-a încheiat de mult din punct de vedere istoric. Aceasta ar însemna ca autorul nostru, dincolo de miza strictă a cărții sale, să tatoneze un spațiu de identitate între efortul gîndirii conceptuale de raportare la ceea ce nu este concept, ci îl depășește ierarhic, dar la care mintea tinde natural să se înalțe. E în joc aici, în fond, însuși destinul filozofiei, puse etern în spațiul de joc tensionat dintre exprimabil și inexprimabil. Explicația pe care o dă neoplatonismul acestei situații paradoxale este dezgolirea de sine a minții și pierderea ei în transcendentul pe care îl caută, tot așa cum Anselm oferă ca soluție aceluiași paradox darul divin al coborîrii transcendentului în subiectul căruia îi originează însuși gîndirea rațională.

Închizînd cartea lui Daniel Mazilu, te întrebi: oare efortul său se concentrează spre a sublinia *continuitatea* dintre rațiune și mistică, arătînd că ea este asigurată de faptul că, în neoplatonism, lumina Binelui este văzută doar de cel ce a fost transformat într-o rază a lui, sau acest efort este adunat în jurul unei teme mai adînci, care sondează modul în care însuși mintea, odată ajunsă la granițele propriilor facultăți, își *păstrează identitatea* și devine ceea ce era destinată să devină, adică lumină inteligibilă pură? Diferența dintre cele două concluzii ar fi aceea că, în primul caz, întreg demersul se rezumă la o pledoarie în favoarea lipsei de contradicție între mistică și raționalitate, subliniind complementaritatea lor. În al doilea caz, care pune real în joc destinul neoplatonismului ca origine a unei filozofii a absorbției extatice în transcendent a subiectului, putem păstra unitatea nediferențiată a gîndirii care se conservă pe sine devenind transcendentul ei. Damascius numea acest nivel „floarea intelectului“, loc predilect al înțînirii cu inefabilul. Ajuns aici, autorul cărții ar putea înainta spre o reevaluare a istoriei conceptului de raționalitate din perspectiva destinului acestui concept pe care neoplatonismul i l-a prescris și în care a camuflat deschideri paradoxale.

Alexander Baumgarten

29 euro